

Interview Lea Bouwmeester – Kerst 2022

“Je moet het collectief organiseren om dingen voor elkaar te krijgen”

Door: Nathalie de Sousa

Lea, de meeste mensen kennen je van de Tweede Kamer, maar weten mogelijk weinig van je achtergrond. Hoe is bij jou ooit het vuurtje aangewakkerd om je in te zetten voor het publieke domein?

Dat begon al heel vroeg en op verschillende manieren. Als kind heb ik al ervaren, dat als niet alles meezit, je anderen nodig hebt om verder te komen. Maar ook, dat je met inventiviteit heel ver komt om jezelf en anderen te helpen. Mijn vader zag als wijkagent in Almere veel mensen in schrijnende situaties. Thuis maakten we voor hen pakketjes op maat van de kerstpakketten die mijn vader had gekregen. Daar werden wij ook gelukkig van. Wij hadden zelf ook niet veel, maar mijn ouders waren zó inventief, dat we niets tekort kwamen.

Bij ons thuis was het ook: niet zeuren, maar aanpakken. In Almere was destijds voor jongeren weinig te doen. Dus stapte ik naar de Gemeenteraad. Ik wist dat ik in mijn eentje niet veel kon bereiken, dus organiseerde ik (ik was 15!) een debat tussen lokale jongeren en de gemeente. We kregen gelijk van de aanwezige raadsleden, maar er gebeurde weinig. Ik snapte snel, dat je het collectief moet organiseren om dingen voor elkaar te krijgen. Daarom richtte ik de lokale jongerenpartij van de PvdA op. Zo stond ik op mijn 17^e gastlessen te geven op scholen en huurde ik touringcars om leeftijdgenoten politiek Den Haag te laten zien. En zorgde dat de gemeente Almere dat financierde. Ik ontdekte, dat je met een positieve mindset veel voor elkaar kunt krijgen.

Hoe kwam je zelf in Den Haag? Wat heb je daar geleerd?

Op mijn 21^e werd ik gevraagd te solliciteren voor raadslid. Mijn moeder zei: “Doen, deze kans komt nooit meer langs. Je hebt ideeën en je kunt mensen bij elkaar brengen en draagvlak creëren, de rest leer je daar wel”. Vijf jaar later werd ik vicefractievoorzitter en niet lang daarna kwam ik als ‘jongste van de klas’ in de Tweede Kamer. Hard werken, me gedeisd houden en mezelf eerst bewijzen, zo ging ik aan de slag met het ondergeschoven thema Jeugd & Alcohol. Ik verdiepte me, sprak met experts van de GGD, het RIVM, ouders van kinderen en met kinderartsen. Ik beseftte snel, dat kennis en onderbouwing niet genoeg waren: om de leeftijdsgrens voor alcohol effectief naar 18 jaar te verhogen, moest er draagvlak in de samenleving komen. Dus trok ik aan de bel bij journalisten om de problematiek aan te kaarten. Dat werkte. Vanaf dat moment kreeg ik steeds zwaardere dossiers, met het TBS-dossier als heftigste. En bij ieder dossier zag ik hoe belangrijk het was om met de direct betrokkenen te spreken en vóór je gaat roepen eerst op zoek te gaan naar draagvlak. Zonder ben je nergens. Dat zie ik ook met de Federatie.

Iedereen een stem geven lijkt een belangrijk thema bij jou, ook aan hen die dat van nature niet zelf kunnen of niet in de positie zijn om dat te doen. Wat is daarvoor nodig?

Heel in het kort: mensen zouden 100% nieuwsgierig moeten zijn naar de ander. We zien het systeem vastlopen, zeker in relatie tot zorg en gezondheid. De burger betrekken en versterken is de enige mogelijkheid de zorg te ontlasten. Hierbij is veel onbenut vermogen: juist degene om wie het gaat, zijn vaak de mensen die het minst worden gehoord, of waar onvoldoende aansluiting bij is. Hen kunnen we op veel verschillende manieren een stem geven: dialogen, burgerberaden, panels en zelfs speciale games zijn niet moeilijk te organiseren en leveren veel kennis op. Betrekken is ook: informeer mensen goed en tijdig. Leg ze uit wat je van plan bent en waarom. Wees wel bereid ook echt iets met

hun ideeën en feedback te doen. Burgers aanhoren puur om het vakje “draagvlak creëren” af te vinken, werkt natuurlijk niet. Zeg dan eerlijk: ik luister naar je, maar ik ga niets met je verhaal doen.

Ook wat Tim 'S Jongers 'principiële bescheidenheid' noemt is belangrijk: besef wat je wél weet (hoe werkt het systeem) en wat niet (de leefwereld van degene om wie het gaat) vóór je aan een gezamenlijk denkproces begint. Maak de burger tot je vertrekpunt. Beleid maken over spoedeisende hulp? Ga zitten met professionals, financiers en de overheid, maar ook meteen met hen. Leg de opgave in het midden. Vraag welk puzzelstukje ze kunnen aanleggen. Vraag ook naar zorgen, wensen, behoefte en verlangens. Verdiep je in elkaar. Zo kom je tot slimmere antwoorden én tot draagvlak. Zo blijf je met gezamenlijke denkprocessen in verbinding tot collectieve intelligentie. Zo voorkom je beleid en acties op basis van aannames: door eerst te vertragen kun je misstappen voorkomen en daardoor verderop weer versnellen.

Je wordt voor veel dingen gevraagd. Waarom heb je juist 'ja' gezegd tegen een voorzitterschap van de Federatie voor Gezondheid? Wat wil je graag bereiken?

De Federatie, dat is de overheid, dat zijn gezondheidsclubs, dat zijn zorginstellingen en zo vele anderen. Een publiek-private samenwerking aan vitaliteit, het welbevinden en de gezondheid van mensen is hard nodig. Juist de Federatie kan bruggen slaan en ruimte bieden aan burger-versterkende en zorg-ontlastende concepten. Samen kunnen we antwoorden vinden op de vraag, hoe we mensen zo lang mogelijk aan de vitale kant van de samenleving kunnen houden, zodat het zorgsysteem weer optimaal toekomen aan urgente en hoog-complexe zaken.

Doordat de samenleving sterk geïndividualiseerd en nauwelijks uitnodigend meer is, laten we ook veel potentieel liggen. Zo schrijven we ouderen vaak zomaar af: we stoppen mensen liever geld toe op basis van wat ze niet meer kunnen, dan dat we stimuleren wat ze nog wel kunnen. Men wil en kan nog prima mee, maar regels en protocollen werken tegen. Iemand zei laatst: “wij zoeken buddy's voor ouderen, maar er is een lange wachtlijst”. Ik stelde voor, om de wachtenden uit te nodigen voor een bijeenkomst, zodat ze elkaar kunnen vertellen waar ze precies behoefte aan hebben: voor je het weet, lossen ze elkaars probleem goeddeels op. Kortom: laten we al die mensen met al hun kennis, kunde en goede ideeën weer uitnodigen. Als uitnodigende samenleving hoeven we niet alleen minder een beroep te doen op professionals, samen dingen aanpakken maakt sterker en gelukkiger.

De Federatie heeft onlangs een eerste proeve van een burgerdialoog georganiseerd op het Alles is Gezondheid-congres. De opkomst was onverwacht hoog: hoe verklaar jij dat?

De uitnodigingstekst hielp zeker: hoe maak je het verslavend leuk om met de stem van de burger slimmer te worden en de juiste dingen te doen? We gaven burgerparticipatie weer een positieve lading. Het beeld van de lastige “boze burger” zat eerder in de weg. Terwijl die boze burger vaak niemand anders is, dan de betrokken burger met ideeën en behoeften, die lang niet gehoord is.

Zodra professionals merken, dat ze dankzij de verrassende, frisse stem van die betrokken burger slimmer worden en hun werk beter kunnen doen, wordt het leuk. Professionals krijgen door, dat burgerdialogen ruimte en sneller en beter resultaat opleveren en zelfs instanties als het Zorginstituut gaan overstag. Zij zien ook de voordelen van de dialoog vóór het rapport.

Binnen de Federatie overwegen we een 'kwartiermaker burgerperspectief'. Wat zou diens opdracht kunnen zijn?

We willen slimmer worden en hebben daarvoor bij de Federatie de 'versterk de burger'-component nodig. Zijn we divers genoeg? Vertegenwoordigen we genoeg verschillende organisaties, genoeg mensen met verschillende achtergronden leef- en denkwijzen? Buurtbewoners, vrijwilligers en mantelzorgers, bijvoorbeeld, zijn waardevolle stemmen, voor wie een lidmaatschap echter meestal

geen haalbare kaart is. Hoe gaan we ons als Federatie verbinden met groepen waar de macht, kracht en het geld niet zit? Daar ligt een mooie taak voor een kwartiermaker.

Het belang van 'Van nazorg naar voorzorg' hebben we als Federatie de afgelopen jaren succesvol gecommuniceerd. Nu is het tijd te verdiepen, naar het verder brengen van het narratief. Welke kant moeten we daarbij op, denk jij?

We blijven partijen samenbrengen om de burger te versterken en de zorg te ontlasten. Het hóe is daarbij een belangrijke vraag: hoe gaan al die in elkaar grijpende disciplines met elkaar samenwerken? Hoe brengen we al die verschillende perspectieven bij elkaar? Wij helpen onze leden, de overheid en iedereen die iets wil opbouwen in deze context: samen bereik je, wat je alleen niet kunt.

Tot slot: wat wens je de leden van de Federatie zo vlak voor kerst? Heb je zelf nog een goede lees-, kijk- of luistertip voor onder de boom?

Ik wens iedereen vooral veel vriendelijkheid. Het zou enorm helpen, als we allemaal wat aardiger zijn voor elkaar, 100% nieuwsgierig zijn naar elkaar, uitgaan van de goede intentie van de ander en minder snel oordelen. De film Pay it forward sluit hier goed bij aan. Hierin krijgt een jongetje een schoolopdracht "verzin een manier om de wereld te verbeteren". Hij bedenkt een plan, waarbij iedereen een goede daad voor drie mensen moe doen, die dat op hun beurt ook weer bij drie anderen moeten doen. Dat vind ik mooi: in verbinding zijn we tot grootse dingen in staat. We hebben als samenleving de welvaart, de middelen. Nu nog elkaar uitnodigen om in elkaars wereld te stappen en we kunnen echt van betekenis zijn voor de ander.